

— Դատ չորհրդակալ եմ, աւելացրի ես,
մի դգալ ճաշակեալուց յետոյ :
Մեր այս խօսակցութեան միջոցին,
հիւրերը արդէն հեռացել էին սեղանից և
մի ինչ որ բանի վերայ տաք տաք վի-
ճում էին: Յանկարծ ուշադրութիւն զը-

խօսակցութիւնը ներկայացուցին որ սրտե՛ր յուզեց. ապա խօսք առաւ Տիար Տ. Պէյլէրեան, որ կարծես կա- նուխէն խորհրդակցած Արմէնիայի հետ, միեւնոյն մտքեր, գաղափարներ յայտնեց և եկեղեցւոյ ու հայրենեաց վիճակ այնպէս ներկայեց ինչպէս Ար- մէնիայն յայտնած և ներկայած էր. միայն թէ Արմէնիան շատ համառօտ անցած էր, մինչդեռ Տիար Պէյլէրեան ընդարձակօրէն խօսեցաւ: Կերեւի առաջարկուեցաւ խօսել մեր չորհու- նակ Տէր Գէորգ Գ. Մարտիրոսեանին ալ, բայց սա միայն «Հոգւոց»-ով մը շատացաւ:

Ուրախալի էր տեսնել և մխիթա- րական որ բազմաթիւ ուրիշ տա- րի՛ երու աւելի հոծ երկսեռ բազմու- թիւն մը ներկայ էր. ներկայ էին և դպրոցի պատուարժան հոգաբարձուք. այս առաջին անգամն է որ քաղաքիս ազգին ընտրեալք այսպիսի մի հանգի- սի ներկայ կը գտնուին հաւաքաբար:

Սակայն ի՞նչ ըսենք կամ ի՞նչպէս բացատրենք որ մեր ջոշեր դարձեալ իրենց սովորական բացակայութեամբ կը փայլէին: Արդեօք չպիտի՞ շտապէին ներկայ գտնուիլ թէ հրաւեր ընդու- նած լինէին մի կաքաւարանի. բայց մենք համոզուած ենք, որ այս ալ կանցնի, կուգայ մի օր որ սոքա ալ կը հասկնան թէ իրեն ազգային անհատ- ներ իրենք ալ կը պարտին յարգել և զգուշ լինի որ ազգային է: Մենք մի- այն շարունակենք: Ս.

ՆԱՄԱԿ ՌՈՒՄԱՆԻԱՆ

Պուրբէշ, 1 մարտ 1892

Պուրբէշու հայ ժողովուրդն այս օրեր մի մեծ կորուստ ունեցաւ յան- ձին Տիար Խաչիկ Դաճկեանին (Խաչիկ Դաճկ) որ ի հասակի 63 ամաց: Հան- դուցեալն մայրաքաղաքիս հայ ազնւ- ւական դասուն պատկանող առաջնա- կարգ ընտանեւոր մ'էր, երբեմն վա- ճառական, իսկ այժմ կալուածատէր

բաւեց նոցա խօսակցութեան նիւթը և ես կանգնելով մօտեցայ կամաց կամաց խօ- սակցեցին: Կոքա քննադատութիւն չի ուսումնարանը, ուսուցիչը, այն՝ որ նը- րանց խելիքը շատ հեռու էր:

— Մեր ուսումնարանը, ասաց հաս- տափոր հիւրերից մէկը, մեզ ոչ մի օգուտ չի տալիս բացի զնախից:

— Եթէ այդպէս շարունակէք, ասաց նորան ընդգիմախօս փորձուած մի ուրի- չը, հաւատացած եղէ՛ք, որ ոչ մի օգուտ չի կարող տալ. տարին մի ուսուցիչ էք բերում և չէք հաւանում: Միթէ՞ այս- քան ուսուցիչներից մէկը լաւ չեղաւ և չկարատուեցի՞ք այսքան փորձերից և եթէ գտնուում էլ է մի բարեխիղճ, ասում էք. «նա երկտասարդ է, ոչինչ չի գուրս գալ նորանից» և մի տարուց յետոյ, չէք կա- մենում նորանց արեան գինը աւելացնել: Արեան գինն եմ ասում, որովհետեւ այս 7 տարի է որ մեր դպրոցը գոյութիւն ունի և այդքան տարուայ ընթացքում փորձը ցոյց է տուել, որ այստեղի ու- սուցիչների վախճանը շատ դառն է եղել. ոմանք արեւ թքելով են մեռել և ոմանք փախել են մեզից՝ ազատուելու համար:

— Ազգէ՛ր, մենք ի՞նչ ենք արել, նա իր մառաջիքը ստանում է. բայց ո՞վ է մե- ղաւոր որ նա իր կարգին չէ պահում: Մենք փող ենք տալիս և ասում ենք որ մինչեւ իրիկուն դաս պարապի, նա ա-

միայն երկար տարիներ ազգային Թա- դականութեան և հոգաբարձութեան պաշտօններ վարելով հայու ոգւով օգ- տակար ներկայացած է երկսեռ վար- ժարանայ և եկեղեցւոյն. սակայն այս վերջեր կղզիացեալ մի կեանք իւրեան համար կը նախընտրէր անձնական տկարութեանն պատճառաւ:

Մեծ. Խ. Դաճկ, ինչպէս ազգա- տասէր նոյնպէս և բարեպաշտ և եկեղե- ցւոյ արարողութեանց յամենայնի տեղեակ լինելով, նախանձախնդիր կը լինէր մեր Տէր-պապաներու քմահաճ արարուածոց դէմ: Երկինք դողցես հետզհետէ կուգին զրկել Պուրբէշա- հայերն Գարրիէլ և Միքայէլ Աճէմ- եաններու և վերջապէս Դաճկեանի նման մարդոց արեւը կարճելով: Կը ցաւիմք խորապէս զի այդ լուսահոգի- ներ թէեւ ունին իւրեանց յաջորդ- ներն զաւակունք, և այն, բայց սոքա դեռ ազգային մատակարարութեան դործոյն մէջ չեղոք և ձեռնպահ կը լի- նին, ժողովրդեան ունեցած փափաքա- նաց հակառակ (թերեւս ոմանց ան- տեղի ը' թայքէն վշտացած լինելով):

Յանկալի է որ գէթ նորոգ հան- դուցելով վշտալիր տարակալութենէն վերջ՝ ի նախանձախնդրութիւն շար- ժին իւր որդւոց և աներորդւոց սըր- տերն՝ անյուսահատ ձեռնառու լինելու համար ազգային զեկաւար մարմնոյն այս յարմարագոյն ժամանակի մէջ ու- թով ցոյց տուած կը լինին ժողովրդեան թէ իւրեանց հարց հարազատ յաջորդ- ներն են և անոնց ոսկորներն ալ կը խայտան գերեզմաններուն մէջ:

Մխիթարութիւն կը մտղմեմ Դա- ճկեանն ազնուազարմ գերդաստանին այն մեծ կորուստին համար որ Պուր- բէշի հայ գաղթականութիւնն իրենց հետ ցաւակից ըրած է: Օրհնեալ է միշտ արգարոց յիշատակը:

ԵՂՈՒՍՐԴ

սում է թէ «աշակերտները կը բթանան, ուղեղները կը թմբին» եւ ինչ գիտեմ, զուարճութիւնների յետեւից է ընկնում, ձուկ բռնելու է գնում, մուգիկա է ա- ծում: Երեխաներին էլ չուն ու կատու է դաս տալիս, սաղագատութիւն է սովորեց- նում: Ախր ըսէնք էլ վարժապետ կլինին:

— Հա՛, հէնց այդպէս էք ասում որ նոքա չեն կարողանում մնալ ձեզ մօտ. դուք կամենում էք նորանց անել տաք այն, ինչ որ անկարելի է. դուք կամե- նում էք գրկել նորանց որեւէ մարդկա- յին բաւականութիւնից: Դուք կամենում էք ձեր մի խօսքը, որ ինքներդ էլ հաս- կանում էք որ սխալ է, ուղիղ տեղ անց- կացնել. իսկ նոքա տաքարիւն երկտա- սարդներ, կրթուած ազնիւ յատկութիւն- ներով, չեն կարողանում այդ բաները տանել և անհամբեր սպասում են Յունիս ամսին, որ փախչին ազատուեն ձեր ճի- րաններից: Իսկ եթէ գտնուում են աւելի համբերողներ որ աւելի համբերելով ա- մեն բան տանում են և լաւ հասկնալով սուրբ նպատակը ասում են. «Հայր, նե- րի՛ր դոցա որովհետեւ չգիտեն զի՛նչ գոր- ծեն» . ահա այդպիսիներն էլ կատարեալ նահատակ են: Եթէ մեր ուսուցիչը հինգ մասը մոմ գարձին և ձեր առաջը վառի, դարձեալ ձեզ համար նշանակութիւն չունի:

— Է՛ր այդ թողնենք մնայ, այժմ մեր

ՔԱՂՈՒՍԾՆԵՐ ԷԶՄԻՍԾՆԻ «ԱՐԱՐԱՏ»ԷՆ (Սիմոնի օրագրութիւններէն)

12 դեկտ. Տրուեց վանական կա- ռավարութեան դեկտեմբերի ծախուց համար 10,000 բուրլի որ անցեալ 11 ամիսների ծախսի հետ միասին անում է ընդ ամենը 106,000 բուրլի:

13 դեկտ. Մայր Աթոռի տնտեսա- կան կառավարութիւնը բարւոք դը- րութեան վերածելու և ամեն տեսակ ծախսերը ճշտելու համար հարկ դատ- ւեց կարգել Սինոդի անդամներից մէ- կին վանական կառավարութեան նա- խագահ և միանգամայն բոլոր տնտե- սական մասի ընդհանուր Տեսուչ, նոյն- պէս և վերահսկող թէ վաղորդապա- տի և թէ սահմանակից գիւղերի կալ- ւածների արդիւնքին, ուստի Հրաւա- յեցին. Սինոդի անդամ գերապատիւ Գրիգորիս եպիսկոպոս Աղուանեանցին կարգել Նախագահ վանական կառա- վարութեան և ընդհանուր Տեսուչ՝ Տպարանի, Ճեմարանի, Ագարակի, Մառաի, Հիւրատան և Ս. Աթոռի կալուածների և հրաւիրել Նորին Սըր- բաղութեանը մեծ գործել իւր պաշ- տօնը վարելու և տալ կարեւոր հրա- հանգներ իւրաքանչիւր մասի պաշ- տօնեաներին իրենց պարտաւորու- թիւնները ճշտել կատարելու: Իսկ ե- թէ սովորականից դուրս մեծաքանակ ծախսեր հարկաւոր լինի անել նորու- ղութիւնների, շինութիւնների կայն համար, այդ գէպքում հարկ է որ Նորին Գերապատուութիւնը գիմէ նախապէս Սինոդի խորհրդակցու- թեանն ու տնօրինութեանը: Այս աը- նօրինութիւնը ծանուցանել վանական կառավարութեան, Տպարանական Ժո- ղովին, Ճեմարանի վարչութեանը, Ա- գարակի վերատեսչին, Մառանապե- տին, Հիւրընկալին և Դաւանարանա- պետին, պատուէր տալով իւրաքան- չիւրին առանց գիտութեան տնտեսա- կան ընդհանուր վերատեսուչ և վա- նական կառավարութեան Նախագահ

նոր վարժապետին դու ի՞նչպէս ես ձա- նաչել, ասաց միւսը:

— Նորոգ խօսակցից մէջ ընկաւ ա- տելով. դա էլ երկտասարդ է, ի՞նչ պի- տի լինի. աչքերն էլ ցաւում է ակնոց է դրել, մեր երեխայների աչքերն էլ կը ցաւեն: Որովհետեւ երկտասարդ է, ամեն բան կարելի է սպասել: Մենք ասացինք որ նոր վարժապետը որ բերենք, մի քիչ մեծ լինի և միտքով մարդ:

Այս անգամ այլ եւս չկարողանալով համբերել ես մէջ ընկայ. Միթէ՞ դուք պարտենէր, կարո՞ղ էք քննադատել ու- սուցչին: Դուք որ չուն ու կատու դաս տալու վերայ էք վիճում, դուք որ մի- րութի և հասակի երկարութեան վերայ էք վիճում, միթէ՞ միտքով կամ հասակի մէջ էք կարծում խելքը: Եւ վերջապէս դուք որ ուղեղներդ փախկանների և ուղ- քիների տակ և գլուխներդ Նարեկների և Սաղմոսների մէջ էք փտեցրել, միթէ՞ մոռանում էք այն օրը երբ աւելի ուրա- խութեամբ կախաղանի մօտ կերթայիք, քան թէ խալիֆայական դպրոց և տա- րիներ կարդալուց յետոյ, դեռ եւս այդ- իսէ-չայից չէիք ազատուել: Այն ինչ ձեր երեխայքը այժմ աւելի ուրախ սրտով են չտալում դպրոց և մի երկու տարուս կարդալու ընդհանուր գաղափարը հաս- կանում:

(Շարունակելի)

Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Աղուան- եանին անել և ոչինչ:

14 դեկտ. Վրաստանի Կոնստան- րիան յայտնում է Սինոդին յայտա- րարութեամբ (13 սեպտ. Հ. 3296) որ Աղանայ գիւղի Սիմէոն քահանայ Մար- դարեանցը 1870 թուի չափաբերա- կան մատենից քաղուած քում ցոյց է տուել Յովհաննէս Գրիգորեան Մար- դարեանցին ծնուած, իսկ գիմացի խո- րանում նոյն անձին նշանակել է վախ- ճանաւ, առանց լիուականի: Սակայն քննութիւնից դուրս է գալիս որ Յովհաննէսը կենդանի է և մկրտու- թիւնից յետոյ նրա անունը փոխուել է Ստեփաննոս, ուստի և Չինուորա- կան Ստեփանն ուղարկելով իւր արձա- նագրութեան պատճենը, քրեական դատաւարութեան 1020 և 1085 յօդ- ւածի համաձայն ծանուցանում է Կոն- ստանդուպոլիսի Սիմէոն քահանայի ապօ- րինի գործողութիւնը, խնդրելով տը- նօրինել արժանը և արդիւնքը յայտ- նել իրեն: Սրանից յետոյ Կոնստան- րիան քննութիւն է անում Ախալքա- լակի բարեկարգչի ձեռքով, որից ե- րեւում է որ ծնողները վկայում են թէ Յովհաննէսը փախճանուած է: Բայց զինուորական տոհմի առաջնոյն ծնողները խոստովանում են թէ Յով- հաննէսը չէ փախճանուած, այլ նա ինքն Ստեփաննոսն է և անունը փոխ- ւել է ընտանիքում, վաղեմի սովորու- թեան համեմատ: Տէր Սիմէոնն էլ խոստովանում է, թէ ինքը գիւրա- հաւան գտնուելով՝ շատերի վկայու- թեան համաձայն, արել է մահուան արձանագրութիւնը (չափաբերակա- նում), բայց ոչ խորագալութեան նը- պատակով, որովհետեւ վերջիջեալ Յովհաննէսը բնականաբար արատա- ւոր լինելով՝ չէ կարող ընդունուել զինուորական ծառայութեան, ուստի և կարիք չկայ նրան թագադրելու: Այս բոլորից յետոյ Կոնստանդուպոլիսի Սիմէոն քահանային գտնում է յանցաւոր:

Սինոդը օրագրով անցեալ հոկտ. 4ին վճռեց Սիմէոն քահանային խար- գալի գործողութեան համար կնիքա- կել միամիտ եկեղեցական ազալխա- րանքի, բայց Սինոդի Պ. Պրոֆուրորը անհամաձայն գտնուելով այդ օրագ- րին, վերադարձրեց այն իւր գրու- թեամբ ամսիկ 7ին (թ. 55) ազգարա- րելով որ Սիմէոն քահանայի յանցա- ւորութիւնը նախատեսուած է պատ- ժական օրէնքի 362 և 1441 յօդուած- ներով, և պէտք է այդ գործը յանձ- նել տեղական քննչին քննութեան հա- մար: Սինոդը աչքի առաջ ունենալով օրէնքի այդ յօդուածները՝ գտնում է, արդարեւ որ Աղանայ գիւղի Սի- մէոն քահանայ Մարդարեանցը, որ մեղադրւում է, որպէս սուտ տեղե- կութիւն տուող Յովհաննէս Մարդար- եանցի մահուան մասին, կնիքաւորում է աշխարհական և ոչ հոգեւոր դա- տաստանի, ուստի Հրաւաչեցին. դար- ձուցանելով գործը, պատուիրել թիֆ- լիսի Կոնստանդուպոլիսի այս գործի հան- գամանքները ծանուցանել տեղական քննչին, գործին օրէնսդրական կար- դով ընթացք տալու համար: Եւ այս տնօրինութիւնը յայտնել Սինոդի Պ. Պրոֆուրորին ի տեղեկութիւն:

ուան...
իստու...
այտա...
(6) որ
Մար...
երա...
յոյց է
Մար...
ի խո...
վախ...
ակայն
որ
րտու...
ուել...
որա...
րձա...
ական
յոդ...
կան...
ապօ...
լու...
այտ...
իստ...
լու...
ից և...
մ են
է :
նայն
Յով...
նա
իսխ...
րու...
էլ
ուրա...
այու...
ուան
կա...
նը...
նալ...
տա...
ուել...
ուտի
Այս
մէն
ր :
նիտ...
նար...
ծար...
շխա...
րորը
րադ...
րու...
սրա...
նցա...
լատ...
ած...
անձ...
հա...
ալով
նում
Սի...
որ
նդե...
գար...
ում
դա...
գար...
ծիֆ...
հան...
ական
կար...
այս
ի Պ...

20 դեկտ. Սինոգն ստացաւ Պար...
բանդի Հաշտարար դատաւորին 691
բուրի 86 կոպէկ Կ. Պոլսի Միացեալ
ընկերութեան հասանելի :

31 դեկտ. Քահանայութեան ձեռ...
նադրութեան հրաման տրուեց Ախալ-
ցխայի վարդան Սառափեանցին՝ Գիւ-
րաղարայ գիւղի ծխական դպրոցի
ուսուցչին, համաձայն միջնորդութեան
Երևանի երեսփոխորդայի : Քահանա-
յացուն ձեռնադրուելու է Կարս նա-
հանգի Օլթի քաղաքի վրայ, ուր կայ
90 տուն հայ առանց քահանայի :

31 դեկտ. Յարգուեց Մարագդի
(քուրդ) Իսօ Ալօ-օղլու խնդրագիրը ,
որով ցանկանում է մտնել Հայաստան-
եայց եկեղեցու ծոցը : Այս մասին
խնդրուեց Կառավարչապետի տնօրէ-
նութիւնը :

ՊՐ. Մ. ՉԵՐԱՉ ԱՌ. ԼՈՐՏ ՍԱԼՉՊՐԻ

Պր. Միստ Զեբաղ Անդրիանի թա-
գուհու թոռան Քլարէնայի գլխին մահ-
ւան առթիւ մի ցաւակցութեան նա-
մակ գրած լինելով առ Լորտ Սալչապրի,
անկէ ստացած է նաեւ մի պատաս-
խան, այդ փոխանակուած թղթակցու-
թիւնը թարգմանելով L'Arménie-ին
ասա կը գրենք :

«Միւր՝ րոտ, — Այն պահուն երբ Ե.
Ա. Բ. Քլարէնայի գլխին մահուան առ-
թիւ բոլոր օտար ազգերէն ցաւակ-
ցութեան հաւատարմէք կը հասնին առ
Զեբ վանութիւն, ներեցէք որ մի
Հայ ալ Արարատեան ժողովրդի զգա-
ցած սուգին և վշտակցութեան տուր-
քը ներկայէ Զեբ : Բացի այն հազա-
րաւոր Հայերէ որոնք երջանիկ կապ-
րին բրիտանական դրօշին տակ թէ՛
Անդրիանի և Հնդկաստանի և թէ՛ Ե-
գիպտոսի ու Կիպրոսի մէջ, մերթիւր-
քիաբնակ հայրենակիցներ ալ յարգա-
լիւ մի սքանչացում կը տածեն Ե. Վ.
Վիլքսօրի թագուհի-Կայսրուհուն
նկատմամբ որ օրինակելի քրիստոնեայ
մի վեհապետ է, ինչպէս նաեւ անդլի-
ական ազգէն պաշտօնած Նոյնի Ա. Բ.
Կալլէսի իշխանի և իշխանուհու մասին,
և բոլոր հայրենակիցներս ինձ հետ
մանակից են բրիտանական ազնիւ
ազգի սուգին : Երանի թէ այսքան ազ-
գերէ ցոյց տրուած համակրանքի և
յարգանքի հաւատարմ կարենար Օ-
դոտապառ ընտանիքի վիշտերը մեղ-
մացունել : Իսկ ողջ մնացած անդամ-
ները թող գեւ. երկար ապրին այն
ազգի երջանկութեան և փառքի հա-
մար որ մարգկային սեռի քառորդ
մասին առջիւ քաղաքակրթութեան
լահը բռնած է :

Խնդրելով որ բարեհաճիք ընդու-
նիլ ամենախորին ակնածութեան հա-
ւատին, պատիւ ունիմ լինել ևն. :

Մ. ՉԵՐԱՉ

Ահա Լորտ Սալչապրի պատաս-
խանը .

«Արտաքին Գործերի պաշ-
տօնատուն, 20 յուն. 92

Տէր, — Ներկայ ամսի 12ի Զեբ
նամակ ժամանակին ներկայցելի իմ
Վեհապետ թագուհուն և պատուէր
ստացայ Ե. Վեհապետութեան իւր
անկեղծ շնորհակալութիւններ հաղոր-

դել հայ հասարակութեան որ փու-
թացեր էր ներկայել իւր բարեա-
ցակամ համակրանքի հաւատին իւր,
Նոյնի Ա. Բ. Կալլէսի իշխանին և իշ-
խանուհուն, ինչպէս նաեւ արքայա-
կան ընտանիքի նկատմամբ այն անհուն
վշտին առթիւ զոր Ե. Ա. Բ. Քլարէն-
այի և Եվլենտէյի գլխին ու Ալթինի
կոմսին մահը պատճառեց :

Եմ, Տէր, Զեբ ամենախորնարհ և
ամենահնազանդ ծառայ
ՍԱԼՉՊՐԻ»

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԼՐԱԳԻՐԸ

Շատեր մեզ փախագ յայտնած են
մի նմոյշ տեսնել ԱԶ. ՏՈՒԹԻՒՆ պատկե-
րազարդ հայերէն լրագրէն որ կը հը-
րատարակուի Նիւ Եորք : Միանգամ
ընդմիջաւ և ընդհանուր կերպով մեր
բաժնորդներին այդ փախագ գոհացու-
ցած լինելու համար, ԱԶ. ՏՈՒԹԻՒՆ-էն
մէկ մէկ թիւ իրերէ նմոյշ կը զրկենք
այսօր կամ առաջիկայ չորեքշաբթի
օր Արմենիային հետ մեր բոլոր բաժ-
նորդներին, բացի անոնցմէ որոնք Նիւ
Եորք, Ճէրզի Սիթի, Եոնքըրս, Ֆի-
լադելֆիա, Պոսթըն և Ուաշինգթըն
գտնուին և հետեւապէս յիշեալ թեր-
թի խմբագրութեան մօտ գտնուելով
կրնան իրենց հետաքրքրութիւն աւե-
լի գիւրութեամբ գոհացուցած լինել :

Նոր հրատարակութիւններ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք
Վինետիկ Միլիթարեան Պատ. Միա-
բանութեան տպարանէն հրատարակ-
ւած հետեւեալ գիրքերը :

Հազարայ Փարպեցոյ Պատմու-
թիւն Հայոց և Թուրք առ Վախան՝ Մա-
միկոնեան : Գ. տպագրութիւն :

Lord Byron — Childe Harold's Pil-
grimage—Italy. Լորտ Պարպեցոյ — Պառ-
դիտուրիւն Հարպարայ Ապալոսի քեր-
դուածին վերջին չորրորդ երգն իտա-
լիա : (Բնագրին հետ միասին գէմ առ
գէմ գրուած հայերէն ոտանաւոր դը-
րաբար թարգմանութիւնը Հ. Վ. Ալի-
շանի) Գ. տպագրութիւն :

Հ. Բարսեղ Վ. Սարգիսեան — Յա-
փշտակութիւն հանդէպ ծովափնի Մո-
տա-Պոռնուի. գործադրուել և ցայ-
գունուող տիեզերաց : (Միլիթարեան
Միաբաններէն Հ. Բարսեղի գրած
բանաստեղծական մի նկարագրու-
թիւնն է, իմաստասիրական խորհր-
դածութիւններով խառն : Ունի նաեւ
երկու պատկերներ որոնց մին կը ներ-
կայացունէ Մօտա-Պոռնուի տեսա-
րանը և միւսը Ֆէնէս-Պոռնուիինը) :

Հ. Մարտիկ Վ. Սահակեան — Հա-
մառօտ քուարակութիւն յաժմանեալ
յերիս շրջան : Ա. Նախակրթական
շրջան : (Թուագրութիւն : Յաւելում,
բարձում, բազմապատկութիւն և բա-
ժանում, թէ՛ ամբողջական թուերով
և թէ՛ տասնորդական կոտորակներով) :

ՆՈՐ ՏՈՒՄԱՐ

Յրանաական Սոքր երկիր կաթո-
լիկ հանգէսի փետր. 15ի թաւին մէջ կը
կարդանք հետեւեալները .

«Վերջերս փարիզի Աշխարհագ-
րական ընկերութեան մի նստի մէջ

խօսք բացուելով Նոր Տոմարին կա-
թոլիկ Հայերի մէկ մասէն ընդունուե-
լուն վրայ, Հայր Թոնգլին Քարէնի
կը գովէ Ազարեան պատրիարք-կա-
թոլիկոսի այդ նկատմամբ ունեցած
նախաձեռնութիւնը : Ազարեան Պատ-
րիարքը 1890 յունիսին Կ. Պոլիս գու-
մարուած կաթոլիկ եպիսկոպոսների ժո-
ղովէն օգուտ քաղելով, անոնց առա-
ջարկեց Նոր Տոմարն ընդունել և գո-
հութեամբ տեսաւ որ Սինոգն ընդու-
նեց իր առաջարկ և իւրաքանչիւր ե-
պիսկոպոսին յանձնարարեց այդ որո-
շում գործադրել պէտք եղած խոհե-
մութիւնն ի գործ դնելով, յարմար
ժամանակը և կերպերը նկատի առնե-
լով : Մարտիտի, Էնկիւրիի և Պրու-
սիա առաջնորդներն Նոր տոմարն մշտ-
յուցին իրենց թեմերի մէջ, 7 յուն-
վարը 19 յունվարի փոխելով : Թէ՛
հայ և թէ՛ յոյն մամուլը այս նորու-
թեան գէմ ոչինչ գրեց, բայց Կ. Պոլ-
սի «Լուրպական» մամուլը այնպէս
սաստիկութեամբ քննադատեց այդ ո-
րոշում որ պէտք եղաւ յետաձգել ա-
գոր գործադրութիւն Կեսարիայի, Էր-
զրումի և Տրապիզոնի թեմերին, ինչ-
պէս նաեւ Կ. Պոլսի Հայերին մէջ : »

ԹԻԻՐԵԻՍԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պոլսի Լիւմսթրէի թերթին
հաղորդուած տեղեկութիւններին նա-
յելով, Կ. Պոլսի մէջ գտնուած եօթ-
շողեշարժ աղօրէքներն եթէ շարու-
նակ բանին, կրնան ամիսը 300,000
քիլօն աւելի ալիւր աղալ. այսինքն
Պոլսի բնակիչներին պէտք եղածն. սա-
կայն այժմ հազու 137,000 քիլօն չափ
կազան, չլինալով մրցիլ Յրանաէ և
ուրիշ տեղերէ ներածուած ալիւրների
գէմ որոնց խարդախուած և առող-
ջութեան վնասակար նիւթերով խառն
լինելն ալ վերջերս քննութեամբ ա-
պացուցուած է : Այսպիսով երկրի
լաւ ցորենը օտար երկիրներ կերթայ
և օտար տեղէ վատաւոր լալիւր կը
ներածուի ժողովուրդը թունաւորե-
լու, ի շնորհս թիւրք կառավարու-
թեան անհոգ վարչութեանն որի պաշ-
տօնեայները օտար տէրութիւնների և
գործարանատէրների հետ կնքած
պայմանագրութիւնների և դաշտակի-
րների մէջ միայն ուշադրութիւն կա-
նեն իրենց տրուելիք կաշառքին, հոգ-
չէ թէ իրենց զիջումներով կը վնաս-
ուի թէ՛ ժողովուրդը և թէ՛ նոյն իսկ
պետութիւնը :

Պարսկական գործեր

Անդրիական կառավարութիւնը
ժանուցեր է Խորհրդարանին թէ մէկ
կողմէն պարսիկ կառավարութեան և
միւս կողմէն քայքայուած Բէթիի ըն-
կերութեան հետ կը բանակցի որպէս
զի Բէթիի արտօնութեան ընթերցուն
առթով յարմար մի հատուցում տըր-
ուի Ընկերութեանն :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Պր. Մ. Բժշկեանց պատիւ ունի
ժանուցանել թէ ինք Ամերիկայի Մի-
ացեալ Նահանգները ճամբորդելու
համար, մի կարճ ժամանակ Մարսէյ-

լէն բացակայ պիտի գտնուի, ուստի և
կը խնդրէ ամեն անոնցմէ որ յանձնա-
րարութիւններ կանեն իրեն, շարու-
նակեն ասկէ ետք ալ ուղղակի իր Մար-
սէյլի հասցէին յղել իրենց նամակ և
յանձնարարութիւններ որոնք պիտի
կատարուին խնամով ըստ առաջնոյն :

Իր հասցէ A. M. Pjchkiantz
Marseille

ԹՈՒՍԹՈՅ ԿՈՄՍԸ

Պետերբուրգէն կը հեռագրեն որ
իբր թէ Թոյսթոյ կոմսը բանտարկ-
ւած լինի, Տէյլի Թէկկրաթ անգլիա-
կան լրագրին մէջ հրատարակած յօդ-
ւածներին համար :

Կոմս Թոյսթոյ Ռուսիայի ամենէն
նշանաւոր գրողներէն մին է : Ինք այն
հազուագիւտ անձերէն է որոնք ոչ թէ
միայն յորդորով, այլ և իրենց գործ-
նական օրինակով աշխատել են ժողո-
ւրդի հասարակ գասի թշուառութիւնը
մեղմել. ինք թէեւ հարուստ և ազնիւ-
ւական, սակայն մայրաքաղաքի պերճ
կեանքէն հեռու, իր ազարակները
մէջ իւր մշակների հետ կապերէ, ա-
նոնց պէս կը հագուէր, անոնց սեղա-
նակից կը լինէր, անոնց աշխատու-
թիւններին կը մասնակցէր և իր ըն-
կերական գաղափարներն ալ իր գըր-
ւածներով կը տարածէր : Ռուսիայի
ներկայ սովին ժամանակ կոմս Թոյս-
թոյ իր կնոջ և զաւակների հետ սով-
եալ նահանգների մէջ կը գտնուէր,
անձամբ սովեալներին օգնելու իր և
ուրիշներէ իրեն զրկուած նպաստե-
րով : Անդրեան մասաւորապէս մե-
ծագումար նուէրներ ուղղակի կը դըր-
կուէին իրեն որ ինք բաշխէ սովեալնե-
րին որովհետեւ նուիրատուները վա-
տահ չէին ուսու կառավարութեան պաշ-
տօնեայների վրայ : Այս, ինչպէս նաեւ
կոմս Թոյսթոյի քննադատող գրիչը
անշուշտ հաճելի չէին կրնար լինել
ուսու պաշտօնատարներին և ազոնց
ձեռքի գործիք թերթերը վարուց
արդէն կը պահանջէին որ կոմս Թոյս-
թոյ բանտարկուի. թէեւ կայսրը յարգ-
այդ բռնութեան չէր դիմած. և տա-
կալին հաստատութեան կարօտ է նաեւ
իր բանտարկուելու նոր հասած բուր-
հաւանական չհամարուիր որ Զարին
կառավարութիւնը ինքզինք աւելի ա-
րատաւորէ այդ մարդատէր ձերբակալ
բանտարկելով որի միակ յանցանքն
իր անաչառ և մարդասիրական գրիչն է :

Հակառակ արմատական բնկերվա-
րականների, կոմս Թոյսթոյի բնկերա-
կան համոզումն այն եղած է թէ սեւէ
ձեւ կառավարութիւն մը երբեք մի-
ջամեւելու չէ անհատի գործունէու-
թեանն. ուստի և կառավարութեան
սկզբունքն կը մերժէ :

ԱԼԻՍՆԵՐ ԵՒ ՌՈՒՄԵՐ

Սրանաւարտի Պետերբուրգի թղ-
թակիցը հետեւեալը կը հաղորդէ իր
թերթին. իր տեղեկութիւնը թէեւ
լաւ ազդելու տուած լինելը կը հա-
տատէ. սակայն և այնպէս առայժմ
վերապահութեամբ կուսայ զայն .

«Պրանտէպուրկի ազնուականներն
ժողովին մէջ, վիլչէն» կայսեր խօսած
ճառէն ետք, ներկայ եղջերներէն մին

դիտել տուած է թէ որքան որ Ն. Վե. համառութիւնը վստահ է Ալմանիայի զօրութեան վրայ, սակայն պէտք չէ մտնել որ Ալմանիան իր ետեւ Ռուսիան ալ ունի. կայսրը լսելով այս խօսքերը ըսած է թէ «Պիտի փշրեմ Ռուսիան» : Այս խօսք Շուվալովի կոմսին (Պէրլինի ուսուցիչը) ակամօն հասնելով, սա կը փութայ Չարի կառավարութեան հաղորդել որով և Չարն ալ կիմանայ : Սոր վրայ Պետերբուրգի այմանական դեսպանը Չարին քով կը կանչուի և սա իրեն կասէ որ թող իր կայսեր իմացունէ թէ երբ որ պիտի սկսի Ռուսիան փշրել, ինքն ալ ուրախութեամբ կէս միլիոն մարդ պիտի թափէ սահմանադրութիւն : Անդիսցի թղթակիցը անհաւանական չգտնելով այս մանրակէտ, որ մտքերի գրգռութեան աստիճանն կը ցուցնէ. զալով ի հաստատնի մէջ համախմբուած 300 հազար խաղախներ, այդ թիւը չափազանց կը կարծէ թղթակիցը, սակայն տարակոյտ չունի թէ Ռուսիան իր տրամադրելի խաղախներ սահմանադրութիւն չատ հետեւ չէ պահած :

ԲԱՆԱԿԻ ՊԱՇԱՐԸ

Այժմ որ ամբողջ ազգեր բանակի վերածուած են, պաշարի մննդեան խնդիրը զինուորական տեսակետով ամենազրկուած մի տեղ կը բռնէ և ռազմագիտութիւնը այժմ ամեն միւս հարցերէն առաջ պէտք հարցով զբաղուելու է, քանի որ զինուորական պատմութիւնն ցոյց տուած է որ ամենալիւրժ բանակներն իսկ ցրուած են երբ ամենահարկաւոր պէտքերն պակասած են իրենց. պատերազմն ուրեմն միայն հրացանի և լծողանոթի հարուածներն փոխանակութիւն մը չէ, դա մի բարդ արուեստ է որի մէջ հաշուի պէտք է առնել արագ փոխադրութիւն և պարենաւորում : Շարժումն մէջ դրուելիք զօրքերն այսօր այնքան ահազին մի թիւ կը կազմեն որ ամենափոքր մի դանդաղութիւն կրնայ 1870-71ի աղէտներն առաջ բերել : Այժմ բանակի պետին գլխաւոր հոգեր երկու բան պիտի լինին. 1. իր զինուորներն պաշարն ապահովել և կանոնաւորել, 2. Հակառակորդին արգիլել ամեն մի կերպով որ չկարենայ պաշար ունենալ և կամ փոխադրել զանոնք :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Հետեւեալ գիրքերն կարելի է ատանալ Արմենիայի խմբագրատունէն, իրենց առջեւ նշանակուած գիներով և փոստի ծախքը խմբագրատունէն ձեւաւորելով :

Արժէքը կանխիկ չվճարուած գիրք չըրկուիր :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒԹԱԶՆՈՒՂԻ ՄԸ (Սպառած) :

Բ. ՀԱՅ ԳԻՒԹԱՅԻ

Գ. ՍԱՂԱՄՈՒՆ ԻՐԱՅԻԼԻ

Կ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ ԵՒ ԿԵՆՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱՊՍԱՄԲԱՑԱՅ (Պուլյար ազգին իր ազատութիւն ձեռք բերելու համար մէկ դարէ ի վեր ալիւս շանքերի խնամ

հետաքրքրաշարժ նկարագրութիւնն է) (1 ֆո. 10 սնթիւ) 1 ֆ. 50սնթիւ Ե. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ. — (Հայաստանցիների պանդխտութեան տխուր հետեւանքների մէկ փոքրիկ պատկերը կը ներկայացունէ վիպական կերպով) Գին (90 սնթիւ) 1 ֆրանգ 20 սնթիւ :

Զ. ԳԱՄԱՌ ՔԱԹՈՒՍ — ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՅԱԼՆ յետ այբուբենն աւարտելուն (Մեծանուն հայ բանաստեղծին վերջերս գրած ազատաշունչ բնուիլ ու ոտանաւորներէն 3ը՝ առանձին տետրակով հրատարակուած են) : 50 հատը 2 ֆր. և 50 սանթիւմ, հատը (5 սնթիւ) 40 սանթիւմ :

Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆՔԸ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ. (Սպառած) :

Ը. ԹԻՒՐԿԻԱԻ ՀԱՅՆԵՐ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴԻՍԵՆԵՐ (Թիւրքիայի Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղագրական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ Թիւրքահայաստանի մէջ բռնակոյ ալ և ալ ազգերէ բնակիչների թուին բաղդատական մէկ ցուցակն ալ կցուած է տետրակին վերջը) : Գին 50 սանթիւմ (35 սանթիւմ) :

Թ. «ԱՐՄԵՆԻԱ» ՅՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիայի Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ բոլորովին սպառած և միեւնոյն ժամանակ շատերն հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի մէջ Մ. Փորթուգալեանի գրած առաջնորդող յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են ճաշարարի մէջ որ ութածալ դիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ) : (1 ֆրանգ) : 1 ֆր. 40 սանթիւմ Ժ. ՎՐԵԺ (Պուլկարիայի մէջ Թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար) : (15 սնթիւմ) 20 սնթիւմ ԺԱ. ԹՈՒՄԱՍ ԲՈՅԱՐԻՍ (Յունաստանի մէջ Թիւրքերի արած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Յայերն ինչպիսի միջոցների դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար) : (0,15սանթիւմ) 20 սանթիւմ :

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆՄՈՅՇՆԵՐ

Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ԳՐԱԾ ՈՏԱՆԱԿՈՒՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայերն

նասիրական ոտանաւորներէ մի քանին ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իբրեւ նմուշներ զանազան քաղաքների մէջ և զանազան տպաւորութիւնների տակ իւր բրբնն գրած ոտանաւորներին որոնք ժամանակին հրատարակուած չը լինելով կորսուած են այժմ : Այն մի քանի ոտանաւորներն որոնք իրեն նմուշ ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Կ. Պոլիս տրպագրուած ազգային երգարաններին մէջ՝ որոց վերստին տպագրութիւնն վաղուց արդէն արգիլուած է, և Ասիա և Արմենիայ լրագիրներին մէջ : Նմուշների մէջ փոքրիկ անդեկութիւններ տըրւած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորներն ինչ տպաւորութիւնների տակ ներշնչուելով գրուած են : Գին (10 սանթիւմ) 45 սանթիւմ :

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ա. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

Բ. Տպագրութիւն

«Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» հրատարակած այս վարդապետարանի մէջ համառօտ կերպով բացատրուած է թէ իւրաքանչիւր հայրենասէր Հայ ինչ փափաքներ պէտք է ունենայ և ինչ պարտքեր ունի կատարելու :

Կը խնդրուի ամեն հայրենասէր Հայերէ իրենց շրջանի մէջ տարածել այս տետրակ : Մէկ անգամէն 50 օրինակ ծախու առնողին կը զրկուի 5 ֆրանքով Հատին գինն է 15սանթիւմ (Պարսկաստանի Հայերին համար 10 սանթիւմ) :

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐԸ

(Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՌՆՈՒՄԾ ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱՊԼՂԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը ներկայացունէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թէ անբարոյական մի հայր իւր ապականուած վարքուբարքով որչափ չարքներն պատճառ դարձած է և վերջ ի վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքով սպաննուած և անհետացած է աշխարհէ : Գին 1 ֆրանգ, (75 սանթիւմ) :

ԸՆԴԱՐՁ Կ ՕՐԱՑՈՑՑ

1892

Նախանջ թուականին

Սեփականութիւն

Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցին Հայոց

Կ. ՊՈԼԻՍ

Տպագր. Պաղտատեան

Գինն է, Մարտէյլէն գուրս զրկելով, 75 սանթիւմ. Մարտէյլի մէջ 65 սանթիւմ :

ՕՐԱՑՈՑՑ

1892

ՆԱՀԱՆՁ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Սեփականութիւն Ս. Փրկչի Ազգային Հիւանդանոցին Հայոց

Տպագր. Պաղտատեան Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը ծախուի Արմենիայի խմբագրատունը, 25 սանթիւմ Մարտէյլի մէջ, 30 սանթիւմ Մարտէյլէն գուրս, զրկելու փոստի ծախքը խմբագրատունէն վճարուելով :

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԳԵՐ

Արմենիայի խմբագրատուն մէջ ծախու կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հետեւեալ գիրքերն որոց գիններն նշանակուած են, զրկելու փոստի ծախքն ալ միտին ստացուելով :

Վ. Փափագեանց—Խաթ-Ուրա Հայրոշաների կեանքից) 35 սնթիւմ

Վ. Փափագեանց — Ճգնաւոր Եզո (Թիւրքահայերի կեանքից) 35 սնթիւմ

Շիրվանզատն — Գործակատարի իշատակարանից (մի պատկեր վաճառականական կեանքից) և հրդեհ նաւթագործարանում (Բազուի մշակների կեանքից) 1 ֆրանգ :

Գաբրիէլ Եպ. Այվագեան—Արեւն ու մարտիկները (Լարան կենցաղագուտ գիտելեաց) 35 սանթիւմ :

Նոյն—Եգիպտոսի հնութիւնները 35 սանթիւմ :

Նոյն—Մեծն Ներսէս Հայրապետ 35 սանթիւմ :

Մանկունի—Այրի վանք կամ Գեղարդայ վանք 35 սանթիւմ :

Վարդուկեան—Դալլայի (Դարար ոտանաւորներ) արարչագործութեան հրաշալիքներին վրայ) 75 սնթիւմ :

Եզնիկ Բաճանայ Երզնկեանց—Ազգային երգարան ձայնադրեալ հայկական ձայնանշաններով : 2 ֆր. 80 սնթիւմ :

Չայնագրեալ Երզնկոյնքի Ս. Պատարագի—Բ տիպ էջմիածին 40 ֆր. :

Բաղդատական աշխարհագրութիւն. Ասիայի, Աֆրիկայի, Ամերիկայի և Աւստրալիայի բնական, տնտեսական և քաղաքական նկարագրութիւնը : 1 ֆրանգ 75 սանթիւմ :

Վ. Փափագեանց—Պատկերներ Թիւրքահայերի կեանքից (Հեղինակին 11 հատ ամենաընտիր վէպիկները) : 4 ֆրանգ :

Ասոնցմէ զատ, Արմենիայի խմբագրատուն մէջ ծախու կը գտնուին նաեւ Հ. Այիւնի, Հ. Իւճիճեանի, Հ. Գործիքին Զարհանէլեանի, Բաֆֆիի, Մեքրենցի հրատարակուած բոլոր գիրքերն, ինչպէս և ուրիշ օգտակար գիրքեր և քարտէսներ Հայաստանի հայերէն կամ լատինական տառերով և զանազան գիններով և ին. և ին. :

Գրավաճառանոցի մանրամասն ցուցակը որ 90 երեսներէ կը բաղկանայ, ցանկացողներին կը դիմուի ճիշտապէս :

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐԳԵՐ ԵՒ ՊԵՏԿԵՐ

Հ. Յ. Վ. Խաղկաւորեց. Կրթարան անդրական լեզուի (Անդրիկերէն լեզուն զիւրին և զործնական ոճով սովորեցունող քերականութիւն մ'է հրահանգներով մէկտեղ) : Ա հատորը կը բաղկանայ 256 երեսէ և Բ հատորը 216 երեսէ : Վերջն ալ յաւելուած մը կայ 50 երեսէ բաղկացած որ հայերէն հրահանգներն անդրիկերէն թարգմանութիւնն է : Ամենքը միասին մէկ հատորն մէջ ամփոփուած : Գին 5 ֆր. (1 տղար ամերիկեան) :

Նշանակք Հայաստանեայց Մայր Հայաստանի պատկերը՝ Հայոց 4 թաղաւորութիւնների նշանակներով մէկտեղ վայելուն թղթի վրայ և կանաչ կապոյտ և դեղին գոյներով ներկուած : 1 ֆրանգ :

ՏՆՈՒՆ—ԽՐԱԿԻՐ Մ. ՓՈՐՓՈՒԳԱԼԵԱՆ

Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԵՅԻ

Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի Marseille. — Imprimerie du Midi et Papeterie Allées de Meilhan, 44.